

NOTĂ de prezentare
privind documentul de discuție: Ordin privind aprobarea Regulamentului de
organizare și funcționare a pieței pentru ziua următoare de energie electrică cu
respectarea mecanismului de cuplare prin preț a piețelor

Unul dintre principalele obiective ale UE este acela de creare a unei piețe unice europene de energie electrică, evidențiat în prevederile Directivei 2009/72/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE și transpus de către prevederile art. 8 din Legea nr. 160/2012:

În îndeplinirea atribuțiilor și competențelor sale, ANRE contribuie la realizarea următoarelor obiective generale:

a) promovarea unei piețe interne europene de energie electrică ... sigură, competitivă și durabilă din punct de vedere al mediului și al unei deschideri efective a acesteia în beneficiul tuturor clienților și furnizorilor din Uniunea Europeană, precum și garantarea condițiilor adecvate pentru funcționarea eficientă și sigură a rețelelor de energie electrică ...;

b) dezvoltarea piețelor regionale competitive și funcționale, integrate în piața internă europeană de energie electrică;

În scopul creării pieței interne de energie electrică la nivelul UE, precum și în vederea alinierii la prevederile Regulamentului (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003, România a stabilit ca unul din obiectivele sale să fie acela de a se alătura proiectului de cuplare a piețelor implementat de **Cehia, Ungaria și Slovacia**. În acest scop, Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE), operatorul de transport și sistem (Transelectrica SA) și operatorul pieței de energie electrică (Opcom SA) își exprimau în decembrie 2011 dorința ca România să se alătore acestui proiect, prin transmiterea unei scrisori de intenție.

În acest timp, proiectul a evoluat în sensul compatibilizării acestuia, cât mai mult posibil, cu datele și algoritmul de cuplare a piețelor adoptat în regiunea nord-vestică Europeană, susținut de ACER (Agenția pentru Cooperarea autorităților de reglementare din domeniul energiei instituită prin Regulamentul (CE) nr. 713/2009 al Parlamentului European și al Consiliului) ca model țintă pentru integrarea piețelor naționale în cadrul pieței unice europene, în scopul facilitării, în viitor, a cuplării prin preț a tuturor regiunilor.

Se apreciază că implementarea proiectului de cuplare a piețelor pentru ziua următoare va conduce la o utilizare optimizată, la nivelul celor 4 state, atât a capacităților de producere, cât și a capacităților de interconexiune transfrontalieră, cu efecte benefice asupra economiilor statelor implicate. Astfel, la un moment dat, în sistemele cu excedent de producție este de așteptat ca prețul de închidere a PZU să crească față de situația lipsei cuplării, cu efecte benefice asupra producătorilor, iar în sistemele cu deficit de producție este de așteptat ca prețul de închidere a PZU să scadă față de situația funcționării decuplate, cu efecte benefice asupra consumatorilor.

Criteriul principal al algoritmului de cuplare utilizat este cel al maximizării bunăstării sociale, reprezentate de suma dintre surplusul producătorului, surplusul consumatorului și renta aferentă congestiei pe liniile de interconexiune, ce revine operatorilor de transport și sistem.

Este de așteptat ca în urma cuplării piețelor să crească stabilitatea prețurilor pe PZU (să scadă volatilitatea), iar acestea să constituie referințe mai solide pentru celelalte prețuri de pe piață; de asemenea, se apreciază că funcționarea cuplată va avea ca efect creșterea siguranței în alimentarea cu energie electrică, reducerea nivelului necesar de rezerve etc..

Pentru implementarea acestui proiect, este necesară revizuirea regulilor de funcționare a pieței pentru ziua următoare prevăzute în Codul Comercial al Pieței Anglo de Energie Electrică, principalele modificări referindu-se la:

- introducerea posibilității existenței prețurilor negative ca prețuri de ofertă și implicit ca prețuri de închidere a PZU, producătorii/vânzătorii putând oferi bani participanților cumpărători pentru a-și asigura continuitatea producției în anumite intervale orare; tranzacțiile la prețuri negative vor avea semnificația legală a furnizării unui serviciu de îndepărtare a energiei, realizat de către partea care primește energia, părții care o livrează, iar nu ca o livrare de bunuri de către partea care livrează energia; scala de preț agreată de părțile implicate în proiect din cele 4 state (operatori de piață, operatori de transport și sistem, autorități de reglementare, guverne) se întinde de la - 500 Euro/MWh până la +3000 Euro/MWh;
- introducerea ofertelor bloc, reprezentând oferte interdependente pe mai multe intervale orare, cu executare integrală sau deloc; se apreciază că acestea vor contribui la obținerea unor regimuri de funcționare acceptabile din punct de vedere tehnic și mai economice pentru producătorii care au unități de producere a energiei electrice cu inerție mare și ca urmare, cu costuri mari în regimul de pornire-oprire;
- alocarea **implicită** a capacității disponibile de interconexiune determinate cu o zi înaintea celei de livrare, pe direcția conținută de regiunea piețelor cuplate (pentru proiectul 4M MC, interconexiunea cu Ungaria); practic, în urma ofertelor făcute pe piața de energie electrică pentru ziua următoare și prin utilizarea algoritmului de cuplare, se stabilește fluxul de energie electrică care traversează interconexiunea corespunzător tranzacțiilor pe PZU, limitat de capacitatea disponibilă a acesteia, fără a fi nevoie de licitație de oferte explicite pentru rezervarea de capacitate de interconexiune; în cazurile în care apare o congestie pe interconexiuni, aceasta determină o diferență între prețurile celor două zone adiacente implicate, iar sumele rezultate din această diferență de preț, multiplicată cu cantitatea de energie care traversează interconexiunea, reprezintă renta aferentă congestiei și este reținută și apoi partajată de operatorii de transport și sistem implicați, în locul sumelor care ar fi rezultat dintr-o licitație explicită.

În sinteză, mecanismul de cuplare constă în:

- operațiunile de determinare și publicare, de către operatorii de transport și sistem, a capacităților de interconexiune disponibile, după analiza informațiilor privind disponibilitatea elementelor de rețea și a celor privind utilizarea efectivă a capacităților de interconexiune rezervate în cadrul licitațiilor explicite anuale și lunare;
- primirea ofertelor de vânzare sau cumpărare de energie electrică de către fiecare bursă de energie electrică, de la operatorii care injectează/extrag energie în sistemul administrat de

aceasta, urmată de agregarea și anonimizarea ofertelor și transmiterea acestor informații către operatorii responsabili cu rularea algoritmului de cuplare; aceștia pot fi bursele înseși, dacă dețin dreptul de a rula algoritmul (activele PCR) sau așa numiții Furnizori de servicii de cuplare, care sunt entități care au acest drept și acționează în numele bursei care nu dețin activele PCR;

- rularea algoritmului de cuplare (numit Euphemia, ale cărui principii sunt descrise succint în textul Regulamentului), validarea și publicarea rezultatelor: prețurile de închidere pe fiecare zonă, poziția netă a fiecărei zone, fluxurile de energie electrică prin fiecare interconexiune, cantitățile executate pentru fiecare ofertă bloc;

- determinarea tranzacțiilor individuale, de către fiecare bursă de energie electrică pentru zona de ofertare pe care o administrează;

- decontarea tranzacțiilor; în acest sens, operatorul pieței de energie electrică, Opcom SA, este contraparte pentru toate tranzacțiile realizate de operatorii din zona națională, iar operatorul de transport și sistem, Transelectrica SA, are rol de agent de transfer, ceea ce înseamnă că reprezintă contrapartea Opcom SA pentru tranzacțiile cu energia electrică rezultată ca transferată peste graniță (importată sau exportată); pentru îndeplinirea acestui rol, Transelectrica SA primește și rolul de participant implicit pe PZU, fără drept de a introduce oferte *în această calitate*. Agentul de transfer înregistrează tranzacții cu bursa de energie din zona proprie de ofertare, precum și cu agentul de transfer al zonei adiacente, și anume operatorul de transport și sistem vecin (Mavir).

Pentru siguranță, în paralel cu operatorul responsabil prin rotație cu rularea algoritmului (Coordonatorul), acesta este rulat și de alt operator de cuplare, ceea ce reprezintă soluția de rezervă.

Proiectul cuprinde și un domeniu de prețuri prag, ce va fi stabilit de burse (convenit în prezent la nivelurile de minim -150 Euro/MWh și maxim +500 Euro/MWh), la depășirea căruia se declanșează o licitație secundară, în încercarea de a atenționa participanții la piață cu privire la apariția unei situații severe pe piață și de a le oferi posibilitatea de a participa la relaxarea acesteia prin ajustarea ofertelor doar în acest sens.

În cazul în care nu pot fi determinate și validate rezultatele cuplării (anumite date din cadrul rezultatelor nu pot fi determinate, algoritmul sau sistemul pe care acesta este rulat se avariază, din procesul de validare rezultă că rezultatele nu sunt conforme etc.), se recurge la decuplarea totală, adică se determină rezultatele pentru fiecare zonă la funcționare independentă; pentru pregătirea aplicării acestei proceduri, participanții care au în vedere desfășurarea de tranzacții transfrontaliere trebuie să se înregistreze ca participanți și să introducă oferte pentru o licitație explicită de alocare a capacității disponibile de interconexiune, denumită licitație-umbră, ale cărei rezultate devin aplicabile doar în cazul recurgerii la soluția de decuplare (procedura de ultimă instanță).

Schimbul de informații între entitățile implicate în proces, publicarea informațiilor, precum și orarul tuturor acestor operațiuni fac obiectul unor proceduri complexe, ai căror parametri de principiu sunt cuprinși în propunerea de Regulament, iar elementele finale și de detaliu vor face obiectul unor proceduri detaliate elaborate de bursele de energie electrică implicate și operatorii de transport și sistem, în funcție de responsabilitățile care le revin.